

13 fíglů, jak zpeněžíte svůj talent

E-kniha

talent

Ivo Toman

TAXUS International s.r.o., Praha.

© Ivo Toman, Praha, 2022, www.IvoToman.cz

Úpravy textů: Marián Murčo, Jana Murčová, Andrea Rossini, Isabella Rossini

Jazyková korektura: imprimis

Počítačová sazba a grafická úprava: Ivo Toman

Návrh obálky: Ivo Toman, Marián Murčo

ISBN: 978-80-87717-40-0

13 fíglů,

jak zpeněžíte svůj talent

Ivo Toman

Obsah

Úvod	5
I. část: Co je talent a co není	9
Co o talentu řekli ti opravdu talentovaní	12
Jak jsem objevil téma talent	14
Velký omyl: talent je to, co vás baví	20
Je důležitější snaha, nebo talent?	26
Potenciál dalšího růstu	33
Proč spousta nadaných neuspěje?	39
II. část: Pět metod, jak najdete svůj talent	44
1. Ptát se sám sebe, na co mám talent	46
2. Ptát se známých, na co mám talent	61
3. Typologie a testy.	62
4. Psát si, na co se mě lidé ptají	65
5. Analýza předpovědí a plánů	70
III. část: Osm návodů, jak zpeněžíte svůj talent.	75
1. Talent na rozvíjení svého talentu	76
2. Koučování	85
3. Expertní pomoc – mentoring	86
4. Sebezkoumající otázky z přítomnosti a budoucnosti	87
5. Testování a sebetestování	90
6. Promyšlený trénink	92
7. Strategie spojení více talentů	104
8. Zvolit si správný obor	107
IV. část: Jak najít talent u jiných	115
Děti	117
Podřízení.	122
Použitá literatura.	126
Vysvětlivky a poznámky	128

Úvod

Vyrostl jsem v hornické vesnici. Když jsem v šesti letech přišel do první třídy, dost rychle jsem si uvědomil, že si nejsme rovni. Ve třídě nás bylo něco přes třicet. Jeden z mých spolužáků, říkejme mu Aleš, bydlel dva domy ode mne a hned první den se stal třídní hvězdou. Učitelkou opěvovanou hvězdou. On totiž uměl plynne číst, psát a skvěle počítat, ještě než nastoupil do školy. Pro mne to bylo překvapení, protože předtím jsme chodili do stejné školky, bydlel ode mne jen pár desítek metrů a často jsme si spolu hráli. Paní učitelka ho před námi dlouhé měsíce vychvalovala do nebes.

Druhým extrémem byl Honza, který bydlel jen o dům dál za Alešem. Honza nedokázal sedět na místě a dávat pozor. Neustále se během vyučování potuloval po třídě, plazil se nám pod nohama mezi lavicemi a na žádnou otázku neznal odpověď. Dokonce občas pil inkoust z kalamářů. Dodnes vidím jeho stále rozesmátou přiblblou fialovou pusu.

Velmi rychle jsem také zjistil, že ve třídě jsou tři velmi silní kluci. Fyzicky byli velmi talentovaní. Poznal jsem to na vlastním těle.

V pololetí přišlo první vysvědčení. Naprostá většina měla velkou jedničku. Já a asi tři další jsme měli velkou dvojku. Honza nás po vysvědčení opustil, neboť ho poslali do zvláštní školy. Od té doby jsem už nikdy neviděl člověka pít inkoust.

Mě poslali k psycholožce, zda taky nemám jít do zvláštní školy. Byl jsem těžko zvladatelný, měl jsem problémy se soustředěním a také se spolužáky, k tomu tiky a naprosto nečitelný rukopis. Psycholožka usoudila, že jsem sice divný, ale na zvláštní školu to není. Pár školních let uběhlo jako voda...

Po osmi letech jsme já a tři další nastoupili na gymnázium. Pár dalších šlo na průmyslovku či obory s maturitou a většina šla na učňák.

Původně dokonalý Aleš se mezitím z premianta stal podprůměrným školákem. Vyučil se horníkem, jelikož na obor s maturitou neměl známky. Oženil se, rozvedl, okradl svou jedinou sestru o hodně peněz a ta se s ním přestala stýkat. Aleš zemřel ještě před padesátkou. Příčinou byl alkohol, stejně jako u jeho otce.

Hloupý Honza se v osmnácti vydal spolu se dvěma sobě podobnými výlupky pěšky do kapitalistického Rakouska, což bylo dost odvážné, protože jsme žili asi dva kilometry od polských hranic. Daleko však nedošli. Spolu s kamarádem polili toho třetího benzínem a zapálili ho.

Z těch tří silných kluků se dva stali horníky a třetí dělníkem. Ten byl už v 16 letech otcem, v 18 dvojnásobným a zemřel před čtyřáctkou.

Čtyři z nás dokončili vysokou školu, dva jsou vojáci z povolání, jeden emigroval do USA a už se nevrátil. Někteří spolužáci poznali vězení.

Jedna spolužačka byla třídní hvězdou. Byla hezká a skvělá v učení i ve sportu. Její matka byla zástupkyně ředitele školy a přesvědčená komunistka, která jí uhlazovala cestu. Dnes má bývalá hvězda značnou nadváhu, obrovské dluhy a velké jizvy (nevím, zda je to po sebepoškozování, nebo po rvačkách).

Zato jiná spolužačka neměla rodiče, kteří by jí nějak pomáhali. Rodiče neměla vůbec. Neměla ani skvělé známky a nebyla třídní hvězdou. Avšak dnes je velmi úspěšnou ostravskou podnikatelkou.

Na třídním srazu po 25 letech mi třídní učitel a pozdější ředitel školy řekl, že většinou dokázal odhadnout, kdo z jeho dětí má talent a někam to dotáhne, ale například u mne se spletl...

Všichni se občas mýlíme. Já jsem se šeredně spletl s výběrem zaměstnání, protože jsem se léta pokoušel uspět v oblastech, ve kterých jsem měl mizerné předpoklady k úspěchu. Párkrát jsem se spletl při výběru lidí. Avšak jindy jsem lidi dovedl odhadnout docela přesně.

Pokud jde o nadání, už několik let řeším tyto rébusy:

- Umíme najít talent u sebe a u jiných lidí?
- Jak odhadnout, kam to jednotliví lidé dotáhnou? Dá se to vůbec odhadnout?
- Proč někteří naplní svůj potenciál a jiní ne?
- Proč talentované hvězdy častěji neuspějí než uspějí? Dá se tomu předcházet?
- Proč spoustu talentů neobjevíme?

O těchto otázkách je tato kniha. Nejdříve ale musíme definovat, co vlastně je ten talent.

I. část

Co je talent a co není

Definice talentu najdete spoustu. Někteří autoři hovoří o nadání nebo talentu, pro jiné jsou to prostě vlastnosti a schopnosti. Definice talentu podle Gallupova ústavu je: „Talent je přirozená tendence člověka pro určitý vzorec uvažování, prožívání nebo chování, který může být produktivně využit.“¹

Podle zakladatele *pozitivní psychologie* Martina Seligmana talent definujeme jako tempo změn v dovednosti za jednotku úsilí. Ty, kteří se v dlouhodobě umějí učit rychleji a lépe, považujeme za talentovanější. Dovednost je, jak rychle se někdo dokáže něco naučit během definovaného období.²

Další definicí je: „Nadání či potenciál jsou předpoklady dítěte k budoucím výkonům. Jde o komplex schopností a motivačních, sociálních, kulturních, sociopolitických a jiných faktorů.“³

Talentem myslím skutečně nadstandardní a výjimečné schopnosti jednotlivce, které jej odlišují od jeho vrstevníků.⁴

Ve všech definicích talentu jde o nadprůměrnou úroveň schopností, přičemž míra této výjimečnosti je stanovována různě, například jako 2 % populace, 10 % populace, 15 % populace, 25 % populace.

Jaký je rozdíl mezi talentem (nadáním) a dovedností?

???

S talentem se narodíme, dovednosti se naučíme. Využívat talent je příjemné a účinné už od dětství. Hudební nadání máme ještě předtím, než se vůbec dotkneme nějakého nástroje. Dovednost přichází později na základě uplatňování nadání. Například žonglování není talent, je to dovednost, kterou se mohou naučit skoro

všichni, pokud jsou ochotni tomu věnovat dostatek času. Když pastor a spisovatel Will Bowen žongluje, lidé mu často říkají: „To bych chtěl taky umět.“

„Můžete,“ odpovídá jim, „když tomu budete věnovat čas.“

„Kdepak,“ namítají, „já nemám takovou koordinaci.“ Tím se zbavují odpovědnosti. Nejsou ochotní to ani zkusit a vložit do toho své úsilí.⁵

Profesionalitě se můžeme naučit, ale jen pod podmínkou, že se týká činností, na které máme talent. To, že umím řídit auto, ještě neznamena, že mohu být pilot formule 1. Mám jen dovednost řídit auto. Ani tu nezíská každý. Nejdříve nám v tom brání vnější zábrany – nízký věk nebo to, že nemáme auto či benzín. A také můžeme mít zábrany vnitřní – psychiku. Někteří lidé odmítají sednout za volant ze strachu, že by někoho přejeli, nebo ze strachu z kritických reakcí spolucestujícího. Jiní nedokážou složit řidičské zkoušky.

Jaký je rozdíl mezi talentem (nadáním) a silnou stránkou?
???

Silné stránky si vybudujeme neustálým používáním talentu.

Hned za teoretické definice talentu je příhodné připojit, co o talentu prohlásili opravdu talentovaní i úspěšní lidé).

Co o talentu řekli ti opravdu talentovaní

Charles Chaplin ve svém životopise napsal: „Nevěřím, že se herectví dá naučit. Viděl jsem inteligentní lidi, kteří jako herci zklamali, a hlupáky, kteří hráli docela dobře. V podstatě však herectví vyžaduje schopnost citu.“⁶

O talentu hezky napsala ve své knize *Jedu dál* Blanka Matragi: „Znovu a znovu mě to ubezpečuje v názoru, že k jakékoliv činnosti je potřeba semínko nadání. Zaléváno usilovností může vypučet do středně dobrého výsledku, ale nikdy ne skvělého. Kde talent není, můžete se snažit do aleluja, a efekt je nulový. Jsem toho živoucím důkazem. ... V některých případech odmítám tvrzení, že každý je nahraditelný. Mistři svého oboru ne! ... Můžete dostat šanci, ale pokud vám chybí cit k rozpoznání toho, co je šance a že jste ji právě teď dostali, není vám pomoci!“⁷

V roce 1958 poskytl Louis de Funès novináři z časopisu *Cinéma* Robertu Édouardovi jedno ze svých prvních interview. Na Édouardovu otázku, z čeho se skládá úspěch, Funès odpověděl: „Je to 30 % štěstí, 30 % talent a píle, 10 % nadšení, 10 % odvaha a 10 % drzost. A k tomu ještě připočtete poctivost. Hluboký respekt vůči divákům, který se postupně, jak se člověk učí řemeslu, ještě musí zvyšovat. A vytrvalost.“

Louis de Funès dobře věděl, co říká. Později si jako velká hvězda už nemohl dovolit neúspěch, a proto na sobě stále pracoval.⁸

Král popu Michael Jackson o sobě napsal: „I když jsem ještě byl malý klučina, byl jsem schopný podívat se na to, jak někdo tancuje, a okamžitě to udělat po něm. Jiní lidé si to museli probírat krok za

krokem a museli si počítat a někdo jim musel říkat, kam mají dát tu nohu a že mají vytočit kyčle doprava. A když jste vytočený doleva, nahněte krk takhle... Ale mně to stačí vidět a umím to dělat. Když jsme natáčeli *The Wiz*, ostatní partneři i s Dianou Rossovou na mě měli čím dál větší vztek. Nemohl jsem přijít na to proč, až mě Diana Rosssová vzala stranou a řekla mi, že ji uvádím do rozpaků. Prostě se těm tancům učím příliš rychle.“⁹

„Podle mého názoru vychází přibližně 75 procent našich silných stránek z vrozeného talentu a 25 procent jich získáváme prostřednictvím zážitků a interakcí.“¹⁰

A pojďme ke sportu. Fenomenální sprinter Usain Bolt uvedl: „Jestliže moje fyzické rozměry byly prvním darem od Toho nahoře, tak tím druhým byla moje nevyčerpatelná zásoba energie. Už od prvního nadechnutí jsem rychlý... Olympijské finále 2012 se opět tak jako spousta předchozích závodů stalo otázkou prosté matematiky: nejlepší sprinteři světa a jejich čtyřicet pět kroků závodí s mými jednačtyřiceti.“¹¹